

Λαογραφική έκπομπή της Πανελληνίου Ένώσεως Ποντιακών Σωματείων

Έκπομπή 41(27-11-1974)

..... Ε Η Μ Α
.....

Άκούτε την λαογραφική έκπομπή της Πανελληνίου Ένώσεως Ποντιακών Σωματείων - Ποντιακή Ήχώ - που γράφει και επιμελείται ο Στάθης Βύσταθιάδης.-

..... τό σημά σβήνει . . φ.φ.

Άγαπητοί άκροαταί,

Στήν άρχή της έκπομπής μας θά μεταδώσωμε παλιά ποντιακά τραγούδια. θά σάς μεταδώσωμε επίσης ένα ποντιακό ανέκδοτο και άκολούθως θά παρουσιάσωμε νεοποντιακά τραγούδια, καλώντας τους άκροατάς νά διατυπώσουν τή γνώμη τους πάνω σ'αυτά, μεταδίδοντας από σήμερα απόψεις άκροατών πάνω στό θέμα αυτό.

Και άρχίζομε τό πρόγραμμά μας μέ ένα σκεπό της "Ίμερας σέ ρυθμό δμάλ. Άνήκει στήν λαμπρή ποντιακή μουσική παράδοση, που τήν ύπηρέτησε μέ αίσθημα και πάθος ο άείμνηστος κορυφαίος λυράρης και τραγουδιστής της "Ίμερας Σαββέλης.

..... ΛΥΡ - ΤΡΑΓ
.....

Σέ ρυθμό τίκι ο επόμενος σκεπός. Είναι ένα εύθυμο έρωτικό ποντιακό τραγούδι, που έχει τίτλο "Σουμπούλα μ'έλα έλα", γνωστό σέ πολλές περιοχές του Πόντου.

..... ΛΥΡ - ΤΡΑΓ
.....

Και τώρα τό ανέκδοτό μας: Σατιρίζει τους ανθρώπους, που ύπόσχονται μέ εύκολία και άθετούν τίς ύποσχέσεις τους μέ τόν ίδιο τρόπο. Τό ανέκδοτο είναι τοποθετημένο στό πλαίσια ενός ποντιακού έθιμου του γάμου, που άφορά τόν τρόπο, μέ τόν όποϊον γίνεται τό χάρισμα των δώρων στόν γαμπρό και στή νύφη. "Άλλοι προσφέρουν τό δώρο άμέσως και άλλοι ύπόσχονται ένα δώρο, π.χ., ένα πρόβατο, μία κατσικα, που θά δοθῆ τό βράδυ της ίδιας ήμέρας, τήν επόμενη κ.λ.π.." Ένας λοιπόν χωρικός ήταν φτωχός και δέν μπορούσε νά χάριση τίποτε, όποτε συμπεριφέρθηκε μέ τρόπο περιεργο, όπως θά δοῦμε.

- 'Ο τελάλις ἐκούττεν τὰ ὄνματα τ' ὀλονῶν, ποῦ ἐχάριζαν καί τῆ
χάρ' πα. Εἶνας ἐφτωχός, ποῦ καμμίαν 'η ἐχάριζεν, ἐρώτεσεν ἄπον, ἄν οὐλ',
ποῦ τάζνε, δεῖγνε ντό τάζνε. 'Ο τελάλις εἶπεν ἄτον.

- Μερικοὶ τάζνε καί 'η δέγνε.

- 'Αιότε, εἶπεν ὁ ἐφτωχόν, δύο βούδια ἀπ' ἐμέν σόν γαμπρόν.

'Υστέρ' ἐχαμέλυνεν τὴν λαλίαν ἀτ' καί εἶπεν ἐκεῖνον ἐκεῖνον.

.. 'Ασὸ 'η θά δέγ' ἀτα ὀλίγα πιλέμ εἶναι.

. λύρα σέ ὑπόκρουση

'Ακοῦτε ἓνα τραγούδι τῆς περιοχῆς Νικοπόλεως-Γαράσαρη τοῦ
Πόντου.

. ΛΥΡ - ΤΡΑΓ

Καί τώρα, ἀγαπητοὶ ἀκροαταί, οἱ ἀπόψεις σας γιὰ τὸ νεοποντιακὸ
τραγούδι. 'Απὸ τῆς ἐπιστολῆς, ποῦ καταφθάνουν, θά μεταδώσωμε σήμερα ὀρι-
σμένες χαρακτηριστικῆς, δηλαδὴ χαρακτηριστικῆς περιοχῆς ἀπὸ αὐτέας,
ποῦ ἔχουν ἰδιαίτερη σημασία πάνω στό θέμα. θά μεταδώσωμε καί σήμερα
μερικὰ νεοποντιακὰ τραγούδια ὑπὸ τὴν κρῖση πάντοτε τῶν ἀκροατῶν.

"Ὅπως τονίσαμε στίς περασμένες δύο ἐκπομπές μας, τὸ νεοποντιακὸ τρα-
γούδι, δημιούργημα τῶν τελευταίων ἡμερῶν ἐδῶ στήν 'Ελλάδα, θά ἐρευ-
νηθῆ ἀπὸ ὅλες τῆς πλευρῆς του καί θά ἀξιολογηθῆ ἰδίᾳ ἀπὸ λαογραφική
ἀποψη. θά συγκροτηθῆ καί εἰδικὴ σύσκεψη γι' αὐτό καί τελικὰ θά ληφθῆ
σχετικὴ ἀπόφαση ἀπὸ τὴν Πανελληνίῳ Ἐνωσῆ Ποντιακῶν Σωματείων.

'Αλλά ἄς ἀκούσωμε πρῶτα ἓνα νεοποντιακὸ τραγούδι.

. ΛΥΡ - ΤΡΑΓ

'Ὀρισμένοι ἀκροαταί, ποῦ μᾶς ἔστειλαν τὴν γνώμη τους γιὰ τὸ νεο-
ποντιακὸ τραγούδι, διατυπώνουν τὴν ἀποψὴ τους πάνω σ' αὐτό μὲ τρόπο
ἀπόλυτο ἀλλὰ καί χωρὶς καμμιά αἰτιολόγηση. Γράφουν ἐπὶ παραδείγματε,
ὅτι τὸ νεοποντιακὸ τραγούδι εἶναι ὀμορφο, θαυμάσιο, καλλιτεχνικὰ ἀνώ-
τερο ἀπὸ τὸ παλιὸ ποντιακὸ τραγούδι καί ἐπομένως πρέπει νά μὴν μετα-
δίδωνται πλέον παλιὰ ποντιακὰ τραγούδια ἀλλὰ μόνον νεοποντιακὰ τραγού-
δια. Ἄλλοι πάλι ἀπορρίπτουν τὸ νεοποντιακὸ τραγούδι διαλαλῶντας ἀπλῶς
ὅτι δέν τοῦς ἀρέσει καί ὅτι πρέπει νά ἀκούωνται μόνον παλιὰ παραδοσι-

ακά τραγούδια του Πόντου. Τέτοιες γνώμες δέν μπορούν βέβαια νά ληφθοῦν ὑπ' ὄφει, διότι ἡ ἔρευνά μας εἶναι βασικά λαογραφική καί πρέπει κάθε ἀποψη νά ἔχη κάποια θεμελίωση, νά στηρίζεται σέ κάποιο μικρό ἢ μεγάλο ἐπιχειρήμα, νά ἐπικαλεῖται κανείς τό ἀλφα ἢ τό βήτα στοιχεῖο κ.λ.π.. Μέ τήν ἔρευνά μας δέν καλοῦμε τοῦς ἀκροατάς ἀπλῶς νά φηφῆσουν εἴτε ὑπέρ εἴτε ἐναντίον του Ποντιακοῦ τραγουδιοῦ. Τοῦς καλοῦμε νά συζητήσουν μαζί μας τό θέμα καλόπιστα καί ἀντικειμενικά. Ἀλλιῶς, δέν θά μπορέσωμε νά λάβωμε ὑπ' ὄφει μας τά γράμματά τους.

Σᾶς μεταδίδωμε λοιπόν ὁρισμένες περικοπές ἀπό μιᾶ καλογραμμένη ἐπιστολή, πού μᾶς ἦρθε ἀπό τή Νάουσα, Πάροδος Καραμήτσου ἀρ. βα καί ἀνήκει στόν Νικόλαο Ἀθανασιάδη, ὁ ὁποῖος ἀναφερόμενος στόν στοχασμό του γερμανοῦ Χάβν "Νέοι καιροί, νέα πουλιά, νέα τραγούδια" καί ἐξετάζοντας τό νεοποντιακό τραγούδι κυρίως ἀπό τό εἶδος του μουσικοῦ λαϊκοῦ ὄργανου, μέ τό ὁποῖον ἐκτελεῖται, γράφει: ^{Φωνή} "Κάθε φυλή, ὑπό τήν στενήν ἔννοιαν τοῦ ὄρου, εἶναι καί ἡ ποντιακή φυλή ἔχει καί αὐτή τήν χαρακτηριστική της μουσική μέ μουσικό ὄργανο τήν λύρα-κεμεντζέ. Ἡ λύρα εἶναι τό ἐθνικό μουσικό ὄργανο τῶν Ποντίων. Ἐπομένως μάλιστα καθ' ἑαυτοῦ ποντιακές ἐκπομπές ἀπό τό ραδιόφωνο . ἢ τήν τηλεόραση θά πρέπει νά κυριαρχῆ ἡ λύρα, γιά νά μή χάνουν οἱ ἐκπομπές τήν γνησιότητα καί τήν αὐθεντία τους". Καί σέ ἄλλο σημεῖο τῆς ἐπιστολῆς του ὁ κ. Ἀθανασιάδης ἀπό τή Νάουσα παρατηρεῖ γιά τά νεοποντιακά τραγούδια τά ἑξῆς: "τά τραγούδια αὐτά μέ κλαρίνα ἢ ἄλλα μουσικά ὄργανα, μπορεῖ νά ἐξυπηρετοῦν τήν ψυχαγωγία τῆς στιχμῆς, ἀλλά, πρέπει νά τό νιώσουμε, δέν ὑπάρχει θέμα ὅτι νικοῦν ἢ διώχνουν τήν λύρα, σάν ἐθνικό μας ὄργανο ἢ ὅτι ἐπιβάλλονται σάν νέα ποντιακά μουσικά ὄργανα." Καί περαιτέρω ὁ ἴδιος ἐπιστολογράφος: "Ὅλα τά ἄλλα ἐκτός ἀπό τή λύρα μουσικά ὄργανα εἶναι ἀπλῶς ἄλλα καί ὄχι ποντιακά μουσικά ὄργανα."

Ἡ ἐπιστολή ἔχει καί ἄλλα ἀξιοπρόσεκτα σημεῖα, τά ὁποῖα θά μελετηθοῦν δεόντως. Εὐχαριστοῦμε θερμά τόν ~~ἐπιστολογράφον~~ ἀκροατή ^{μας} ἀπό τήν Νάουσα, ὁ ὁποῖος συμβάλλει θετικά καί γόνιμα στήν ἔρευνα, πού ἐπιχειροῦμε.

Μετά τό ἐπόµενο νεοποντιακό τραγούδι, θά μεταδώσωµε περιηοπέε από ἄλλη ἐπιστολή ἀκροατοῦ µαε από ἕνα χωριό τοῦ νομοῦ Θεσσαλονίκης.

. ΛΥΡ - ΤΡΑΓ

Ἀπό τό χωριό Ἄγιος Ἀντώνιος νομοῦ Θεσσαλονίκης ὁ φοιτητής τῆε φιλοσοφικῆε σχολῆε Γεώργιος Ἰωακειμίδηε µαε ἀπευθύνει ἐµπεριστατωµένη ἐπιστολή, µέ τῆν ὁποία θίγει πολλές πλευρές τοῦ σηµερινοῦ ποντιακοῦ τραγουδιοῦ κατά τρόπο γενικό, χρησιμοποιοῦνταε κριτήρια ιστορικά, λαογραφικά, κοινωνικοψυχολογικά, καλλιτεχνικά κ.λ.π.. Σηµειώνει ἀνάµεσα σπα ἄλλα: "Τό νεοποντιακό τραγούδι ἀνήκει στήν κατηγορία τῶν σύγχρονων δημοτικῶν τραγουδιῶν". Καί περαιτέρω: "Ἐνα "κατηγορῶ" ἐναντίον εἴτε τοῦ παλιοῦ παραδοσιακοῦ ποντιακοῦ τραγουδιοῦ εἴτε ἐναντίον τοῦ νεοποντιακοῦ τραγουδιοῦ θά εἶχε τεράστιε συνέπειε για τῆν ἐνότητα τοῦ ποντιακοῦ τραγουδιοῦ καί σέ ἐπέκταση για τῆν ἐνότητα τοῦ ποντιακοῦ ἑλληνισμοῦ". Στό σηµετο αὐτό ὁ κ. Ἰωακειμίδηε τονίζει ὅτι οἱ γεννηθέντεε στήν Ἑλλάδα πόντιοι ἀποτελοῦν τῆν συνέχεια τοῦ ποντιακοῦ ἑλληνισμοῦ. Ἀναφορικά µέ τά μουσικά ὄργανα ὁ ἴδιοε ἐπιστολογράφοε λέγει ὅτι "Ἄέν πρέπει νά ἀπορρίπτωµε στόν κάλαθο τῶν ἀχρήστων τά τραγούδια ποῦ ἔχουν λύρα καί κλαρίνο µαζί, ἢ λύρα σκέτη ἢ πολλά ὄργανα µαζί. Ἐάν σέ κάθε "συγκρότηµα" για ἕνα τραγούδι ὑπῆρχε καί ἡ λύρα θά ἦταν ἡ πιό σωστή λύση. Ἄε κατατάξωµε λοιπόν χωριστά κάθε κατηγορία τραγουδιῶν, ποτέ ὁµωε νά µήν ἀπορρίψωµε καµµιά κατηγορία".

Καί τόν ~~ἐπίσης~~ ~~ἐπίσης~~ ἀκροατή µαε από τόν Ἄγιο Ἀντώνιο Θεσσαλονίκηε εὐχαριστοῦµε θερµά για τό πατριωτικό του ἐνδιαφέρον γύρω από τά λαογραφικά µαε ἰδίωε θέµατα, ἐνδιαφέρον ποῦ ἀποτελεῖ θετική προσφορά στήν ἀντικειµενική ἀντιµετώπισῆ τους. Εὐχαριστοῦµε ὄλους τοῦε ἀκροατάε µαε για τῆν ἀγάπη καί ἐκτίµηση, µέ τῆν ὁποία περιβάλλουν τῆν λαογραφική µαε τούτη προσπάθεια.

Στήν ἐρχόµενη ἐκπομπῆ µαε θά μεταδώσωµε κρίσειε καί ἀπόφειε καί ἄλλων ἀκροατῶν µαε για τό νεοποντιακό τραγούδι. Μάε γράφετε στήν διεύθυνση: Στάθην Εὐσταθιάδην, Συγγροῦ 39 Θεσσαλονίκη.

Μερτικοί ακρόθαι μας από παραύθηση ενόμισαν ότι τό πρόσ εξέτασιν
θέμα έχει καί τήν έννοια τής επιλογής από μέρους των καλιών ή νεοπον-
τιακών τραγουδιών, τά όποια μπορούν νά ζητήσουν νά τά ακούσουν από
τήν έκπομπή μας. Δυστυχώς δέν μπορούμε νά ικανοποιήσουμε τήν επιθυμία
τους, άφιερώνοντάς τους ένα όποιοδήποτε ποντιακό τραγούδι.

Καί τώρα τό τρίτο νεοποντιακό τραγούδι τής σημερινής μας έκπο-
μπής.

. ΔΥΡ - ΤΡΑΓ

Κοντά σας καί πάλι τήν έρχόμενη εβδομάδα τήν ίδια μέρα καί
ώρα.

. Σ Η Μ Α

*Ακούσατε τήν λαογραφική έκπομπή τής Πανελληνίου Ένώσεως Ποντι-
ακών ~~Επιστημονικών~~ Σωματείων - Ποντιακή Ήχώ - πού γράφει καί επιμελείται
ό Σταύρος Εύσταθιάδης.

. τό σήμα σβήνει

. ΔΥΡ - ΤΡΑΓ

Τό πρώτο ή το δεύτερο άπό τήν έκπομπή τής σημερινής έκπομπής
παρατίθεται ήτοι τίτλο "Καυκάσια ήλλας", ήτοι ή έκπομπή τής
έκπομπής τής σημερινής έκπομπής.

. ΔΥΡ - ΤΡΑΓ

Καί τώρα τό άπό τήν έκπομπή τής σημερινής έκπομπής
ήτοι τίτλο "Καυκάσια ήλλας", ήτοι ή έκπομπή τής
έκπομπής τής σημερινής έκπομπής. Τό πρώτο ή το δεύτερο
άπό τήν έκπομπή τής σημερινής έκπομπής παρατίθεται ήτοι
τίτλο "Καυκάσια ήλλας", ήτοι ή έκπομπή τής έκπομπής
τής σημερινής έκπομπής. Τό πρώτο ή το δεύτερο άπό τήν
έκπομπή τής σημερινής έκπομπής παρατίθεται ήτοι τίτλο
"Καυκάσια ήλλας", ήτοι ή έκπομπή τής έκπομπής τής
σημερινής έκπομπής.